

ปัญหาการบังคับคดีต่อผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมกัน¹

หยาดนภา นามนนท์²

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการบังคับคดีต่อผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมกัน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบังคับคดีเอา กับทรัพย์สินทั่วไปและการบังคับคดีเอา กับทรัพย์สินทางปัญญาซึ่งในกรณีนี้มีบุคคลอื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย จึงทำให้ผู้ศึกษาได้รับความรู้และความเข้าใจว่า การบังคับคดีเอา กับสิทธิบัตรตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ 30) พ.ศ. 2560 ที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมโดยเพิ่มในส่วน ของ ภาค 4 ลักษณะ 2 ให้สามารถบังคับคดีเอา กับทรัพย์สินทางปัญญาได้ เช่น บังคับเอา กับสิทธิในสิทธิบัตร สิทธิในเครื่องหมายการค้า หรือสิทธิในลิขสิทธิ์ ตามมาตรา 308 และมาตรา 309 นั้น สามารถบังคับคดีได้โดยวิธีการยึด แต่การออกกฎหมายดังกล่าวไม่ได้คำนึงถึงเจ้าของร่วมคนอื่น ๆ หรือผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมคนอื่น ๆ ด้วยซึ่งอาจจะมีผลกระทบต่อผู้ทรงสิทธิบัตรคนอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ลูกหนี้ และเมื่อพิจารณาประกอบพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสิทธิบัตร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 และแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสิทธิบัตร (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 มาตรา 40 นั้น ปรากฏว่ากฎหมายได้มีการกำหนดสิทธิของผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมกันไว้อย่างชัดเจนว่า หากไม่ได้มีการตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น ให้ผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมกันมีสิทธิตามมาตรา 36 มาตรา 37 และมาตรา 38 เมื่อพิจารณาประกอบการยึดและการบังคับคดีสิทธิบัตรในประเทศฝรั่งเศสนั้น มีการคำนึงถึงสิทธิของบุคคลอื่นที่เป็นเจ้าของรวมในสิทธิบัตร หรือมีสิทธิเหนือสิทธิบัตรร่วมกับผู้ทรงสิทธิบัตร และมีการกำหนดให้ขายทอดตลาดสิทธิบัตรได้เป็นการเฉพาะ เพราะจะมีการแจ้งรายการที่ยึดหรือรายงานการขายทอดตลาดไปยังเจ้าของรวมในสิทธิบัตร เพื่อให้บุคคลดังกล่าวเข้ามาป้องกันสิทธิของตน ซึ่งมาตรา 308 และมาตรา 309 ไม่ได้มีการแจ้งรายการทรัพย์สินที่จะยึดอย่างเช่นการบังคับคดีเอา กับทรัพย์สินทั่วไป ดังนั้น หากจะบังคับคดีเอา กับผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งที่ได้แก้ไขล่าสุดโดยไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิทธิของผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมคนอื่น ๆ นั้น อาจจะต้องพิจารณาตามหลักกรรมสิทธิ์รวม

จากการศึกษาทำให้ทราบว่า การบังคับคดีสิทธิบัตรตามกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ยังไม่กำหนดถึงกรณีที่เกี่ยวข้องกับผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมกัน โดยเฉพาะกรณีการใช้สิทธิของเจ้าหนี้ การใช้สิทธิของผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมที่ไม่ใช่ลูกหนี้ จึงนำมาสู่ประเด็นปัญหาข้อกฎหมายด้วยกันสามประเด็นดังต่อไปนี้

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่องปัญหาการบังคับคดีต่อผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมกัน โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร.ปภาศรี บัวสุวรรณค์ และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี วงษ์วิจิตร รองศาสตราจารย์ ดร.ปภาศรี บัวสุวรรณค์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปวิศร เลิศธรรมเทวี

²นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนกลาง) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

1) ปัญหาการใช้สิทธิของเจ้าหนี้ต่อผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมกันคนอื่น ๆ โดยทั่วไปผู้มีสิทธิร้องขอบังคับคดีมี 4 กรณี คือ 1. เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาผู้เป็นฝ่ายชนะคดี 2. บุคคลที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ได้รับชำระหนี้ 3. บุคคลที่ได้รับโอน และ 4. บุคคลที่ได้รับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาในกรณีหนี้เงินหรือส่งมอบทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง ในการนี้ผู้ศึกษาขอศึกษาเฉพาะกรณีของเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาผู้เป็นฝ่ายชนะคดี ซึ่งในการบังคับคดีในสิทธิบัตรนั้นจัดอยู่ในหมวดการบังคับคดีกรณีที่เป็นหนี้เงินซึ่งอยู่ในส่วนของการยึดทรัพย์สิน จึงถือว่าสิทธิในสิทธิบัตรมีสภาพอยู่ในลักษณะของทรัพย์สินเช่นเดียวกับสังหาริมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ที่สามารถบังคับคดีได้ แต่ไม่ปรากฏว่ามีกฎหมายกำหนดในเรื่องของการแบ่งสิทธิในสิทธิบัตรเพื่อกำหนดเฉพาะสิทธิของผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมสามารถใช้สิทธิในสิทธิบัตรได้เท่านั้น จึงมีข้อที่ควรพิจารณาว่าหากเจ้าหนี้มีสิทธิที่จะบังคับคดีได้ เจ้าหนี้ควรใช้สิทธิของตนต่อผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมกันคนอื่น ๆ อย่างไรเพื่อไม่ให้กระทบกับสิทธิผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมกันคนอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ลูกหนี้ของตน

อย่างไรก็ตาม เมื่อสิทธิในสิทธิบัตรมีลักษณะเป็นทรัพย์สินที่สามารถบังคับคดีได้จึงจำเป็นต้องนำหลักเรื่องกรรมสิทธิ์รวมมามีผลกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาการใช้สิทธิของเจ้าหนี้ต่อผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมกันในการแบ่งสิทธิในสิทธิบัตรเพื่อไม่ให้กระทบต่อผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมกันคนอื่น ๆ ซึ่งหลักของกรรมสิทธิ์รวมนั้นถูกสันนิษฐานไว้ว่าผู้เป็นเจ้าของรวมกันมีส่วนเท่ากัน แต่หลักดังกล่าวใช้ถ้อยคำว่า “เจ้าของรวมมีส่วนเท่ากัน” ซึ่งจะหมายความว่าเจ้าของรวมมีสิทธิเท่ากันด้วยหรือไม่นั้นเป็นกรณีที่ต้องพิจารณาต่อไป เพราะผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมกันทุกคนมีสิทธิตามมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติสิทธิบัตรฯ เช่นกัน ทั้งนี้ข้อสันนิษฐานทางกฎหมายว่าเจ้าของรวมคนหนึ่ง ๆ มีสิทธิใช้ทรัพย์สินได้ แต่การใช้นั้นต้องไม่ขัดต่อสิทธิแห่งเจ้าของร่วมคนอื่น ๆ

เมื่อพิจารณาตามหลักกรรมสิทธิ์รวมแล้วจำเป็นต้องพิจารณาตามหลักการแบ่งแยกทรัพย์สินเนื่องจากมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติสิทธิบัตรฯ ตอนแรกกำหนดว่า ในกรณีที่ผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมกันมิได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่นในส่วนนี้อาจต้องพิจารณาตามหลักกรรมสิทธิ์รวมหรือฟ้องต่อศาลขอให้แบ่งทรัพย์สิน แต่หากว่าผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมกันตกลงกันเป็นอย่างอื่นในส่วนนี้คงต้องพิจารณาตามหลักการแบ่งแยกทรัพย์สินหากพิจารณาสิทธิในสิทธิบัตรในลักษณะของทรัพย์สินนั้น มีขั้นตอนการแบ่งทรัพย์สินของเจ้าของรวมไว้ 3 กรณี คือ 1. เจ้าของรวมต้องแบ่งทรัพย์สินดังกล่าวเองก่อน 2. เมื่อไม่สามารถแบ่งได้ให้ประมูลราคากันเอง 3. ถ้าตกลงกันไม่ได้ให้นำทรัพย์สินดังกล่าวออกขายทอดตลาด ได้เงินสุทธิเท่าใดให้แบ่งกันคนละครึ่งหรือตามส่วนของเจ้าของรวม จึงมีข้อที่ควรพิจารณาอีกว่าหลักการแบ่งกรรมสิทธิ์ดังกล่าวหากนำมาใช้กับการแบ่งสิทธิในสิทธิบัตรที่มีเจ้าของรวมกันหลายคนจะเหมาะสมและเป็นประโยชน์กับผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมกันคนอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ลูกหนี้หรือไม่

การใช้สิทธิของเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาต่อผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมกัน เพื่อไม่เป็นการกระทบต่อสิทธิของผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมกันคนอื่น ๆ นั้น การมีสิทธิในสิทธิบัตรร่วมกันสามารถนำหลักกรรมสิทธิ์รวมมาปรับใช้ได้ เพราะไม่ต้องห้ามตามกฎหมาย หากการใช้สิทธิของเจ้าหนี้ต่อลูกหนี้ตามคำพิพากษาไม่ขัดต่อสิทธิของเจ้าของสิทธิบัตรร่วมกันคนอื่น ๆ ตามมาตรา 1360 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่การแบ่งสิทธิตาม

หลักการแบ่งทรัพย์สินในเรื่องของกรรมสิทธิ์ร่วมกัน ไม่สอดคล้องตามเจตนารมณ์ของกฎหมายสิทธิบัตร และเป็นการขัดต่อสิทธิของผู้ทรงสิทธิบัตรคนอื่น ๆ ในเรื่องของการแบ่งสิทธินี้จึงไม่สามารถนำมาปรับใช้เพื่อแก้ปัญหานี้ได้ แต่ก็ยังมีวิธีที่เจ้าหนี้สามารถใช้สิทธิให้ลูกหนี้ที่เป็นผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมกับคนอื่น ๆ ชำระหนี้ให้แก่ตนได้

เจ้าหนี้สามารถให้ลูกหนี้นำทรัพย์สินอันเนื่องมาจากการประดิษฐ์ หรือกรรมวิธีตามสิทธิบัตรมาใช้สำหรับการชำระหนี้ได้ไม่เป็นการกระทบต่อสิทธิของผู้ทรงสิทธิบัตรคนอื่น ๆ หากมูลค่าดังกล่าวเพียงพอที่จะชำระหนี้ได้และลูกหนี้กับเจ้าหนี้ตกลงยินยอมให้กระทำการชำระหนี้เช่นนั้นได้ เพราะไม่ต้องห้ามตามกฎหมายอันเป็นวิธีการที่ใช้สิทธิในการยึดเอาทรัพย์สินโดยตรงตามมาตรา 296 (1) และ (4) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และลูกหนี้ก็สามารถใช้สิทธิตามมาตรา 36 แห่งพระราชบัญญัติสิทธิบัตรฯ ในการปฏิบัติการชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้

การใช้สิทธิของเจ้าหนี้โดยให้ลูกหนี้ โอนสิทธิในสิทธิบัตรของลูกหนี้ซึ่งเป็นผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมตามมาตรา 40 ประกอบมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติสิทธิบัตรฯ และประกอบกฎกระทรวง ฉบับที่ 25 (พ.ศ.2535) ออกตามความในพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ.2522 ข้อ 6 ให้แก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาแทนการปฏิบัติการชำระหนี้ได้ หากมูลค่าในการมีสิทธิในสิทธิบัตรเพียงพอที่จะชำระหนี้ได้ โดยให้ถือเสมือนว่าเจ้าหนี้ผูกขาดหรือสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการแสวงหาประโยชน์จากสิทธิบัตรเช่นเดียวกับลูกหนี้ตามคำพิพากษาโดยเข้ามาแทนที่สิทธิของลูกหนี้ต่อผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมคนอื่น ๆ ซึ่งมีสิทธิตามมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติสิทธิบัตรฯ และการกระทำดังกล่าวไม่ต้องห้ามตามกฎหมายเช่นกัน

2) ปัญหาการบังคับคดีกับทรัพย์สินของลูกหนี้ที่มีสิทธิในสิทธิบัตรร่วมกับบุคคลอื่น โดยทั่วไปหากลูกหนี้ไม่ปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลคู่ความหรือบุคคลซึ่งเป็นฝ่ายชนะคดีหรือเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาขอที่จะร้องขอให้มีการบังคับคดีโดยวิธียึดทรัพย์สินภายในสิบปีนับแต่วันที่มีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ซึ่งในเรื่องของการบังคับคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมให้มีการบังคับคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาได้ ตามมาตรา 308 และมาตรา 309 นั้น ได้กำหนดเรื่องของการบังคับคดีกับทรัพย์สินทางปัญญาทั้งที่จดทะเบียนและไม่ได้จดทะเบียน หากจะบังคับคดีเกี่ยวกับสิทธิบัตรทั้งที่จดทะเบียนและไม่ได้จดทะเบียนก็สามารถกระทำได้เพราะมีกฎหมายกำหนดไว้ชัดเจน

ดังนั้น จึงต้องพิจารณาว่าหากเจ้าหนี้ดำเนินการยึดสิทธิในสิทธิบัตรของลูกหนี้ตามมาตรา 308 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งที่มีสิทธิในสิทธิบัตรร่วมกับบุคคลอื่นนั้น จะมีผลกระทบต่อผู้ทรงสิทธิบัตรคนอื่น ๆ หรือไม่ หากผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมคนอื่นไม่ยินยอมให้ยึดสิทธิบัตรจะสามารถกระทำได้หรือไม่ และจะมีวิธีการอย่างไรเพื่อให้ไม่กระทบต่อสิทธิของผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมคนอื่น

ทั้งนี้ เมื่อมีการบังคับคดีแล้วต้องดำเนินการขายทอดตลาดต่อไป ในส่วนนี้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์การขายทอดตลาดทรัพย์สินทางปัญญาไว้เป็นอย่างอื่นจึงต้องพิจารณาการขายทอดตลาดแบบเดิม จึงต้องพิจารณาว่าการขายทอดตลาดในรูปแบบเดิมสมควรนำมาใช้กับ

สิทธิบัตรหรือไม่ เพราะประเทศฝรั่งเศสซึ่งเป็นแม่แบบในเรื่องของการบังคับคดีได้กำหนดเรื่องการขายทอดตลาดสิทธิบัตรไว้ชัดเจน

การบังคับคดีต่อผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมกันยังมีปัญหามาก เช่น มาตรา 308 และมาตรา 309 ที่ไม่มีการคำนึงถึงการแจ้งรายการสิทธิที่จะยึดไปยังเจ้าของร่วมคนอื่น ๆ เช่นเดียวกับการยึดสังหาริมทรัพย์ตามมาตรา 303 และอสังหาริมทรัพย์ตามมาตรา 312 ทั้งนี้ มาตรา 309 เองก็เพียงแต่กำหนดการแจ้งสิทธิเท่านั้น ไม่ได้กำหนดถึงวิธีการยึดแต่อย่างใด ทั้งนี้ หากจะดำเนินการขายทอดตลาดสิทธิบัตรที่มีเจ้าของร่วมคนอื่น ๆ เป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย อาจจะกระทำไม่ได้เพราะพระราชบัญญัติสิทธิบัตรฯ มาตรา 40 ไม่ได้กำหนดว่าการขายทอดตลาดต้องได้รับความยินยอมจากผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมคนอื่น ๆ แต่หากมีการนำสิทธิบัตรที่มีผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมคนอื่น ๆ เป็นเจ้าของอยู่ด้วยออกขายทอดตลาด แน่แน่นอนว่าการกระทำดังกล่าวต้องกระทบต่อสิทธิของผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมคนอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ลูกหนี้ตามคำพิพากษา ทั้งนี้ ในประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายการขายทอดตลาดสิทธิบัตรไว้เป็นการเฉพาะเช่นเดียวกับประเทศฝรั่งเศสที่สามารถกระทำได้โดยเจ้าพนักงาน Notaire เป็นผู้กำหนดเงื่อนไขการขาย จึงต้องใช้วิธีการขายทอดตลาดและการประเมินมูลค่าทั่วไป ซึ่งแม้จะมีวิธีการขายทอดตลาดสิทธิบัตรไว้เป็นการเฉพาะก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาการบังคับคดีต่อผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมกันได้ เพราะต้องแก้ไขให้การยึดสิทธิในสิทธิบัตรไม่กระทบต่อผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมคนอื่น ๆ ก่อน ดังนั้น การบังคับคดีต่อผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมกันเพื่อไม่ให้กระทบต่อสิทธิของผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมคนอื่น ๆ ตามกฎหมายที่กำหนดไว้เป็นการเฉพาะแล้วตามมาตรา 308 และมาตรา 309 ยังไม่เพียงพอและย่อมกระทบต่อสิทธิของผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมคนอื่น ๆ

3) ปัญหาการใช้สิทธิของผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมกันที่ไม่ใช่ลูกหนี้ต่อเจ้าหนี้ ถ้าหากปรากฏว่าผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมคนอื่น ๆ ได้รับผลกระทบหรือเกรงว่าจะได้รับผลกระทบจากการบังคับคดีในสิทธิในสิทธิบัตรของลูกหนี้ที่เป็นผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมกัน ผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมคนอื่น ๆ จำเป็นต้องดำเนินการปกป้องสิทธิของตนโดยการร้องขอทรัพย์สิน การร้องขอเจดีย์ทรัพย์สิน การร้องขอกันส่วน หรือการร้องคัดค้านคำสั่งอายัด ทั้งนี้ ผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมคนอื่น ๆ จะถือว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสียตามมาตรา 287 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งที่จะใช้สิทธิดังกล่าวได้หรือไม่

ผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมถือเสมือนเป็นบุคคลผู้มีส่วนได้เสียในการบังคับคดี จึงจำเป็นต้องดำเนินการร้องขอทรัพย์สินตามมาตรา 323 หรือคัดค้านการขายทอดตลาดทันทีตามมาตรา 332 หรือมาตรา 333 เพราะเมื่อสิทธิบัตรได้ถูกขายทอดตลาดไปแล้วอาจจะทำให้เสื่อมราคาได้หากสิทธิบัตรดังกล่าวยังเหลืออายุการคุ้มครองอีกหลายปีเนื่องจากผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมคนอื่น ๆ ยังจำเป็นที่จะแสวงหาประโยชน์จากสิทธิบัตรดังกล่าวจนกว่าจะครบอายุการคุ้มครองก่อนที่จะตกเป็นสาธารณสมบัติ (Public domain)

อย่างไรก็ดี แม้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งในเรื่องของการบังคับคดีได้มีการแก้ไขในส่วนนี้ โดยการเพิ่มเรื่องของการบังคับคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาเข้ามาเพื่อให้เจ้าหนี้สามารถบังคับคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาของลูกหนี้ได้ แต่ไม่ปรากฏว่ากฎหมายกำหนดสิทธิของผู้มีส่วนได้เสียในการบังคับคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาเพิ่มมาด้วย จึงอาจทำให้ผู้มีส่วนได้เสียซึ่งในกรณีนี้ คือ ผู้ทรงสิทธิบัตร

ร่วมคนอื่น อาจจะเสียประโยชน์มหาศาลจากการบังคับคดีเอากับผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมกันที่เป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษาเพียงคนเดียวได้

ด้วยเหตุนี้ การที่กฎหมายสิทธิบัตรมีความบกพร่องในการกำหนดขอบเขตการใช้สิทธิของผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมกันที่ไม่ชัดเจน และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งที่ใช้ถ้อยคำในกฎหมายที่ขัดแย้ง และกำหนดขอบเขตในส่วนของ การบังคับคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาไว้ไม่ครอบคลุม ผู้ศึกษาเห็นว่า

เพื่อให้พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสิทธิบัตร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติสิทธิบัตร (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 มาตรา 40 มีความชัดเจนและครอบคลุมมากยิ่งขึ้นในเรื่องผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมกัน ผู้ศึกษาเห็นว่า ควรแก้ไขมาตรา 40 โดยการเพิ่ม เรื่องของการใช้สิทธิตามกฎหมายสิทธิบัตรที่ต้องไม่ขัดต่อผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมคนอื่น ๆ และเรื่องของการแบ่งสิทธิในสิทธิบัตรร่วมที่มีลักษณะสอดคล้องกับหลักกรรมสิทธิ์ร่วม เพื่อลดปัญหาในการบังคับคดีต่อไป

จากเดิมที่กำหนดว่า “ภายใต้บังคับมาตรา 42 ในกรณีที่ผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมกัน ถ้ามิได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น ผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมแต่ละคนมีสิทธิตามมาตรา 36 และ มาตรา 37 โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมคนอื่น แต่การอนุญาตให้ใช้สิทธิตามสิทธิบัตรหรือการโอนสิทธิบัตรตามมาตรา 38 ต้องได้รับความยินยอมจากผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมทุกคน” เป็น

“ภายใต้บังคับมาตรา 42 ในกรณีที่ผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมกัน ถ้ามิได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น ผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมแต่ละคนมีสิทธิตามมาตรา 36 และมาตรา 37 โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมคนอื่นและให้ถือว่าผู้ทรงสิทธิบัตรมีสิทธิเท่ากัน การใช้สิทธิของผู้ทรงสิทธิบัตรแต่ละคนต้องไม่กระทบต่อสิทธิของผู้ทรงสิทธิบัตรคนอื่น ๆ แต่การอนุญาตให้ใช้สิทธิตามสิทธิบัตรหรือการโอนสิทธิบัตรตามมาตรา 38 ต้องได้รับความยินยอมจากผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมทุกคน”

ในส่วนของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ผู้ศึกษาเห็นสมควรให้มีการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 308 และมาตรา 309 ในเรื่องของการแจ้งรายการสิทธิที่จะยึดให้ครอบคลุมไปถึงเจ้าของรวมในทรัพย์สินทางปัญญา เช่น กรณีของผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมกัน เป็นต้น เพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาอื่น ๆ ที่มีการกำหนดสิทธิของเจ้าของรวมไว้ ประกอบกับในส่วนของการยึดสังหาริมทรัพย์ตามมาตรา 303 และการยึดอสังหาริมทรัพย์ตามมาตรา 312 ยังคำนึงถึงบุคคลภายนอกที่เป็นเจ้าของรวมกับทรัพย์สินที่จะถูกยึด แล้วเหตุใดการยึดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาตามมาตรา 308 และมาตรา 309 จะไม่คำนึงถึงบุคคลภายนอกที่เป็นเจ้าของรวมกับทรัพย์สินทางปัญญาที่จะถูกยึดด้วย ทั้งนี้ ก็เพื่อสอดคล้องกับการบังคับคดีสิทธิบัตรตามกฎหมายฝรั่งเศสที่ใช้ระบบประมวลกฎหมายเช่นเดียวกับประเทศไทย และเพื่อลดปัญหาการกระทบต่อสิทธิของเจ้าของรวมคนอื่น ๆ หรือผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมคนอื่น ๆ

ทั้งนี้ ในแง่ของกฎหมายสิทธิบัตรไม่มีบทบัญญัติในเรื่องของการบังคับคดีไว้เป็นการเฉพาะแต่ได้มีการแก้ไขให้สามารถบังคับคดีเอากับผู้ทรงสิทธิทางปัญญาได้ ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าควรแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 287 ในเรื่องของบุคคลผู้มีส่วนได้เสียในการบังคับคดี (Interest

Person) ให้มีความครอบคลุมถึงผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินทางปัญญาด้วย เพื่อความสอดคล้องกับการยึดทรัพย์สินทางปัญญาตามมาตรา 308 และมาตรา 309 เพราะปัจจุบันมีกำหนดไว้แต่เฉพาะผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินทั่วไปที่ไม่ใช่ทรัพย์สินทางปัญญา

เอกสารอ้างอิง

ชนกร วรปรัชญากุล. “การยึดและการบังคับคดีสิทธิบัตรในประเทศฝรั่งเศส”. วารสาร ศาลยุติธรรมปริทัศน์, 2560.

รศุภา วุฒิ. “มาตรการเกี่ยวกับการขายทอดตลาดความลับทางการค้า”. วารสารรามคำแหง ฉบับนิติศาสตร์, 2558.

สุพิศ ประณีตพลกรัง. หลักปฏิบัติการบังคับคดีแพ่งกฎหมายใหม่. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บัณฑิตอักษร, 2561.